

Motion till riksdagen 2024/25:1767

av Paula Örn m.fl. (S)

Kostnadsansvar för naturkatastrofer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda framtida kostnadsansvar för naturkatastrofer mellan stat och kommuner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I en rapport från 2022 konstaterar Statens geotekniska institut att det till följd av de pågående klimatförändringarna förväntas omkring sex gånger fler ras och skred i framtiden. FN rapporterar att globalt har katastrofer relaterade till översvämningar ökat med 134 procent sedan 2000 jämfört med de två föregående decennierna. En utveckling som också beskrivs för Sverige där Naturvårdsverket, MSB och SMHI beskriver en framtid med ökade skyfall och översvämningar kopplat till klimatförändringarna. Också antalet bränder och intensiteten av dessa ökar till följd av klimatförändringarna.

Vi vet att allt detta kommer att drabba Sverige; det vi inte vet är var. När det gäller riskerna för skred pekas dock västra Sverige med området runt västkusten, Göta älvdalen och norra Vänerområdet ut som särskilt drabbat.

I spåren av dessa ökade katastrofer kommer direkta kostnader som drabbar Sveriges kommuner på ett mycket ojämnt sätt. Kommuner som också har mycket olika ekonomiska förutsättningar att hantera enorma kostnader relaterade till ras, skred, översvämningar och bränder. Detta har inte minst blivit tydligt i Stenungsunds kommun efter det stora raset i september 2023. De direkta kostnaderna för akuta insatser uppgick till ca 13 miljoner, nästan 1 procent av kommunens budget för innevarande år.

De största kostnaderna är dock relaterade till återställandet av den kommunala infrastrukturen. Den största delen orsakade av skredet men också av omledningen av omfattande trafikmängder då den statliga E6:an inte har kunnat trafikeras. Dessa kostnader beräknas uppgå till ca 270 miljoner kronor. Något som ökar kommunens direkta kostnader med minst 12 miljoner per år under de kommande 30 åren.

Jordskredet på E6 liksom kommande skred, översvämningar och storbränder måste anses vara extraordinära händelser och varken i det här fallet Stenungsund eller andra kommuner har möjlighet eller beredskap att plötsligt hantera en så stor investering. Det är inte rimligt att staten lägger hela detta ansvar på enskilda kommuner.

Eftersom det är omöjligt att veta var i landet dessa framtida katastrofer kommer att inträffa kan man se på situationen som något som kräver en möjlighet att försäkra kommunerna för framtida eventuella utgifter. En lösning skulle kunna vara att inrätta en fond där till exempel staten skjuter till halva beloppet och kommunerna gemensamt utifrån storleksförhållanden halva beloppet. Det kan sedan vara möjligt för enskilda kommuner att söka kostnadstäckning för utgifter relaterade till exempelvis skred, översvämningar och bränder. Det är orimligt att inte staten tar ett större ansvar för något som drabbar landet men olika kommuner i väldigt olika utsträckning.

Frågan om ekonomisk kompensation för kommuner och det statliga ansvaret för kostnaderna för naturkatastrofer bör därför utredas.

Paula Örn (S)

Kenneth G Forslund (S)

Joakim Järrebring (S)